

- * Ҳаж сафарига борувчилар тўрт фарзни бажариши шартми?
- * XXI асрда одамни "робот жарроҳ"лар даволайди
- * Гран-при мукофоти соҳибаси
- * Берунийни ўз уйида тарбиялаган «Птоломей»

Туркистон

Элим деб, юртим деб, ёниб яшаш керак

1925 йилдан чиқа бошлаган

ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАРИ «КАМОЛОТ» ЖАМҒАРМАСИ ГАЗЕТАСИ

1999 йил 23 январь Шанба. № 6 (144197)

ИЖТИМОЙ СОҶА ДАВЛАТ ЭЪТИБОРИДА

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ижтимоий ривожланиш мажмуининг ўтган йил якунларига бағишланган йиғилиши бўлди. Унда мажмуа тизимидаги вазирлик ва идоралар, қўми-та ва концернлар, компания ва уюшмалар, жа-моат ташкилотларининг раҳбарлари, мутахассис-лар қатнашди.

Йиғилишни Ўзбекистон Республикаси Бош ва-зирининг ўринбосари Ҳ.Кароматов бошқарди.

Республика Олий ва ўрта махсус таълим вази-ри С.Ғуломов, «Устоз» республика жамғармаси-нинг ижрочи директори А.Абдувоҳидов, Соғлиқ-ни сақлаш вазирининг биринчи ўринбосари Д.Аса-дов, «Ўзфармасаноат» давлат акционерлик концер-ни бошқаруви раиси Қ.Шодиёв, «Ўзтелерадио» компанияси раиси А.Кўчимов, Халқ таълими ва-зири Ж.Йўлдошев ва бошқаларнинг ҳисоботлари тингланди.

Йиғилишда Президентимиз Ислам Каримов давлатимиз сиёсатининг муҳим йўналишларидан бири бўлган ижтимоий соҳага, уни тобора ривож-лантириш масалаларига жуда катта эътибор бе-раётгани алоҳида таъкидланди. Ўтган йил мобайни-да мамлакатимизда бу борада жиддий натижалар-га эришилди. Айниқса, соҳанинг муҳим тармоқ-лари ҳисобланган таълим, соғлиқни сақлаш, фан ва маданият, жисмоний тарбия ва спортни ри-вожлантиришда ижобий ишлар амалга оширилди.

Ўзбекистон Республикасининг «Таълим тўғри-сида»ги Қонуни, Кадрлар тайёрлаш бўйича Мил-лий дастурни бажаришда муҳим қадамлар қўйил-ди. Халқ таълими тизимини ислоҳ қилиш ҳамда олий ўқув юрғларида кадрлар тайёрлаш ишлари муваффақиятли олиб бориляпти.

Мамлакатимизнинг кўплаб истеъдодли ёшла-ри чет элларда таҳсил олиб қайтди. Соғлиқни сақлаш тизимида ҳам муайян ишлар амалга оши-рилди. Самарали даволаш усуллари кенг қўлла-нилди. Шулар билан бирга, ижтимоий соҳани ри-вожлантиришдаги ечимини кутаётган масалаларга асосий эътибор қаратилди, ижро интизомини мустаҳкамлаш зарурлиги таъкидланиб, тегишли ва-зирлик ва идоралар, ташкилотларнинг раҳбарла-рига бу боралаги камчиликларни бартараф этиш бўйича аниқ топшириқлар берилди.

Йиғилишда муҳокама этилган масалалар юза-сидан тегишли қарор қабул қилинди.

/ЎзА/

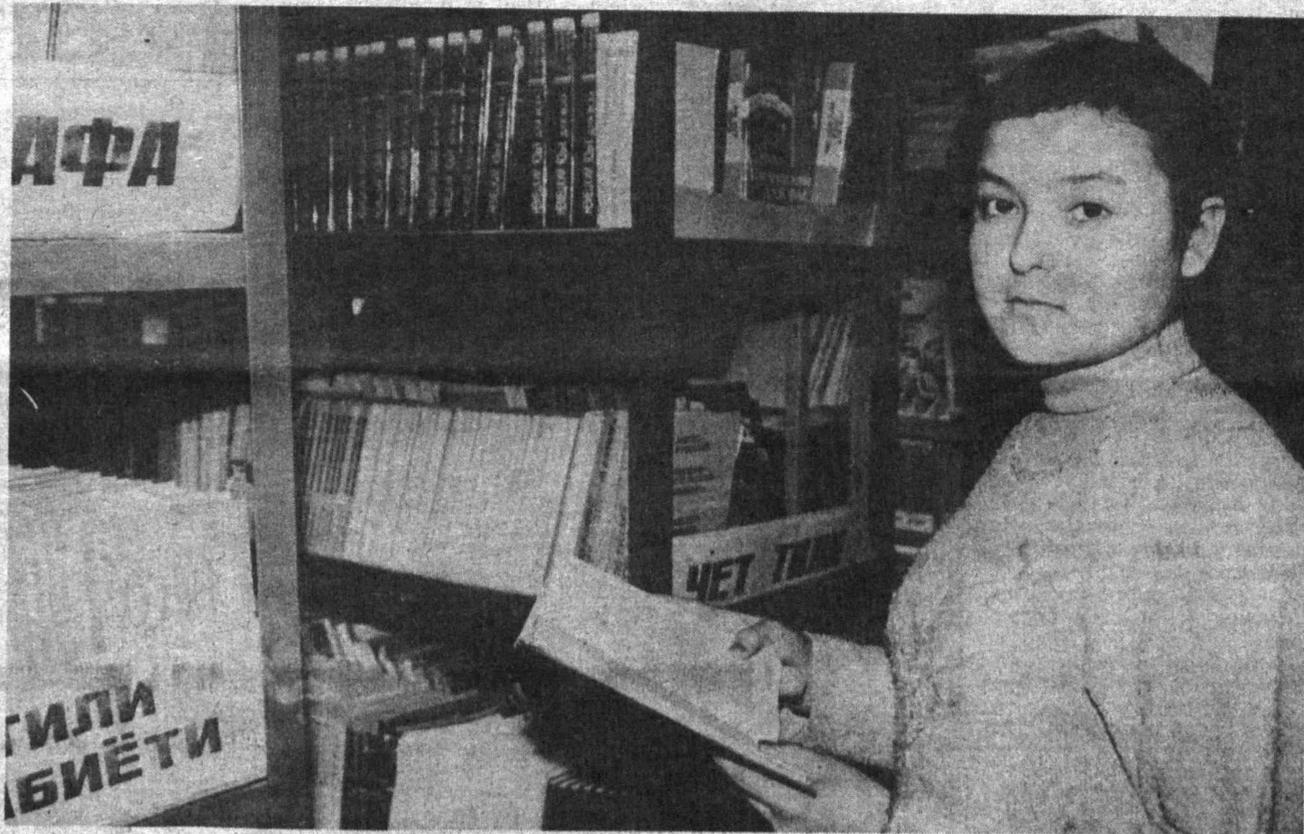
ҲАФТАНИНГ МУҲИМ ВОҚЕАЛАРИ

* Ўзбекистон автомобилсозлари 2000 йил-дан бошлаб "Матиз" русумли энгил, кам ёнишга сарфлайдиган янги автомобилни ишлаб чиқаришга киришади. Айни кунда Асакадаги "ЎзДЭУ авто" қўшма корхонасида "Дамас" микроавтобусининг тақомиллашган, салони анча кенгайтирилган янги турини яратиш борасидаги изланишлар ҳам қизгин давом этмоқда.

Яна бир хушxabар. Келаси йилдан бошлаб корхонада "Нексия-2" русумидаги янги замона-вий автомобиль ишлаб чиқарила бошланади.

* Тошкентдаги 13-музыка мактаби ўқувчи-лари Феруза Мухаммедова ва Нодира Қориева Италиянинг Акропол шаҳрида ўтказилган XXI халқаро пианиночилар кўрик-танловида ишти-рок этишди. Феруза жаҳоннинг 14 мамлақати-дан келган пианиночилар ичида 4-ўринни эгалла-ди. Нодиранинг маҳорати эса махсус диплом билан тақдирланди.

ИШОНЧ ҚАРВОНЛАРИ

Тошкент юридик коллежида. Талаба Камола Нигматова ва бўлажак ҳуқуқшунослар. Суратканш: Мухаммад АМИН (ЎзА)

Юртимизда бозор иқтисодиёти шароитида ишбилармонлик, тадбиркорлик тобора кенг кулчи бўлмоқда. Энг асосийси, улар учун шароит етарли. Аммо биз ўрганмаган шароитда ишлаш ҳаммага ҳам осон кечаётгани йўқ. Корхона-ю ташкилотларнинг банкротга учраши табиий ҳол саналган. Янги давр Ўзбекистон ва Туркия ишбилармонлари уюшмаси фаолиятида қандай кечяпти. Мазкур уюшма раисининг биринчи ўринбосари Жадида БОЛАБЕКОВА билан бўлиб ўтган суҳ-

ларимиз дунё давлатларидан, шу жумладан, Туркиядан ҳам қўлларига тушган молларни юртимизга келтиришарди.

Лекин бизнинг уюшмамизга аъзо корхоналар маҳсулот ишлаб чиқаришдан аввал ички бозордаги талаб ва таклифни, нархларни пухта ўрганиб, бизнес-режа ишлаб чиқади. Олинган хулоса ва натижаларга қараб маҳсулот ишлаб чиқариш йўлга қўйилган.

Корхоналаримиздаги маҳсулотларнинг 20 фоизи ички бозор учун, қолган 80 фоизи эса жаҳон бозорига

маннинг ўқув-услубий маркази томонидан Ўзбекистон қонунлари ва уларнинг амалдаги тадқиқи мавзуларида мунтазам ўқув машғулоти ўтказилиб, ёш тадбиркорларнинг маънавияти оширилмоқда. Қолаверса, ушбу қонунлар турк тилига таржима қилиниб, бу мавзулардан туркиялик ишбилармонлар хабардор этилмоқда. Ўқиш давомида солиқ, боғжона тизими тартиблари, жаҳон иқтисодиётининг энг замонавий билими ва қўникмалари билан ёшларимизни таъиништириб борамиз.

— *Инсонпарварлик йўналиши бо-*

сида Тошкент шаҳри ва вилоятидаги боғчалар, клиникалар, кам таъминланган оилаларга 30 минг тонна гуруч ҳада қилдик. Умуман олганда байрамларни кутмасдан ҳам саховатли юмушларни амалга оширишга имкон қадар ҳаракат қиламиз. Бунда «Иқбол трейдинг», «Херкул», «АКАТЕКС», «ТАШАН», «Нукус Ялчинел» ва бошқа қатор корхоналар баҳоли қудрат ҳиссаларини қўшишяпти.

— *Уюшманинг келгуси режалари қандай?*

— Келгусида қимматбаҳо қо-

АБИТУРИЕНТЛАРГА ҚУЛАЙЛИК

Андихон муҳандислик-иқтисодиёти институти қошида абитуриентлар учун янги турдаги тест синовларига тайёрлаш маркази иш бошлади. Ушбу марказга республика олий ўқув юрталарида иқтисодиёт ва муҳандислик йўналишлари бўйича кирувчи абитуриентлар, урта мактаб, лицей, коллеж ва гимназияларнинг битирувчилари қабул қилинмоқда. Машғулотлар институт етакчи профессор ва ўқитувчилари томонидан яқка тартибда ёки кичик гуруҳларга бўлинган ҳолда олиб борилади.

Марказда математика, инглиз, немис, француз, рус тили ҳамда ўзбек тили ва адабиёти фанларидан дарслар шартнома-тулов асосида амалга оширилади. Ўқиш муддати абитуриентлар хоҳишига қараб бир ойдан етти ойгача бўлиши кўзда тутилган.

Шунингдек, марказда ўқшни ривожланган хорижий давлатларда давом эттиришни хоҳловчилар учун махсус тестларга тайёрлаш учун ҳам ўқувчилар қабул қилинмоқда. Шунингдек айтиш керакки, марказ тингловчиларни зарур адабиётлар ва давлат тест маркази «Ахборотнома»лари билан ҳам таъминлаш имконига эга.

К.НИЗОМОВ,
ЎЗА мухбири

ҲАМКОРЛИКДА ҲИКМАТ КҮИ

батимиз ана шу мавзуга бағишланди.

— *Жадида Маҳмадова, уюшманинг ташкил этилиши ҳамда унинг мақсади, вазифалари ҳусусида сўзлаб берсангиз.*

— Ўзбекистон ва Туркия ишбилармонлари уюшмаси ҳар икки мамлакат орасидаги дўстлик ва ҳамкорликни ривожлантириш, хусусан савдо ҳажмини ва сармоёларини орттириш мақсадида 1995 йилнинг май ойида ташкил этилди. Нотижорий, нодавлат ва ижтимоий ташкилот сифатида Республика Адлия вазирлигида рўйхатдан ўтган ушбу уюшма асосан инсонпарварлик йўналиши бўйича фаолият юритади. Шу боис у Ўзбекистон Ташқи ишлар вазирлигида халқаро ташкилот сифатида аккредитациядан ўтган. Уюшмага ўзбек ва турк давлат идоралари, бирлашмалари, қўшма корхона ва фирмалари аъзо бўлиб, ҳозирда уларнинг сони 100 дан ортиб кетди. «Демир», «Сундус», «Айлин Гид Компани», «Уфук», «Нукус Ялчинел», «Чаглайн», «Айсел-Иншоот» сингари корхоналар шулар жумласидандир. Бизга аъзо корхоналар асосан халқ истеъмоли, озиқ-овқат, енгил саноат, чарм-кўн, кимё маҳсулотлари қурилиш ашёларини ишлаб чиқариш билан бирга пудрат асосида қурилиш ишларида қатнашади ҳамда аҳолига маиший хизмат кўрсатади.

— *Баъзан Туркия маҳсулотларидан аҳолининг кўнгли тўлмаган ҳоллари ҳам учраб турибди. Сиз бунга нима дейсиз?*

— Ўзбекистонда Мустақилликка эришган дастлабки йилларда савдо-сотик учун кенг йўл очилган пайтда айрим мўмай пул топишни мақсад қилиб олган тожир-

экспорт қилинади. Мақтанишга йўлланган, лекин мазкур товарларнинг сифати юзасидан бирон марта ҳам эътироз билдирилгани йўқ. Жорий йилда уюшма таркибидagi корхоналар 22 миллион долларлик товарни четга экспорт қилиши, кўзда тутиляпти.

— *Ёшларни иш билан банд этиш ва умуман ёш тадбиркорлар билан ишлаш уюшмада қандай йўлга қўйилган?*

— Корхоналаримизда меҳнат қилаётган хизматчиларнинг асосий қисми ўзбекистонлик ёшлардир. Уларнинг технологияларни тезда ўзлаштириб олишлари, зийрак ҳамда илмга чанқоқлиги туркиялик сармоядорларнинг эътиборини қозонган. Уюш-

расидаги фаолиятингиз ҳақида ҳам тўхталиб ўтсангиз.

— Ушбу йўналиш бизнинг асосий қўндалик юмушларимизга айланиб қолган. Бу борада ЭКОСАН жамғармаси билан биргаликда Қорақалпоғистонда бўлиб болалар ва оналар кўнглини кўтариб қайтдик. «Чаглайн» қўшма корхонаси у ерга кийим-кечак ва иситиш асбобларини юборди. Яқиндагина Шоҳимардоннинг табиий офатдан азият чеккан оилалари ҳолидан хабар олдик. Мактаб ўқувчилари билан учрашдик, болалар боғчаларида бўлдик. 25 минг АҚШ доллари миқдорига озиқ-овқат маҳсулотлари, кийим-кечак, ўқув қуролларини совға қилдик. Муборак байрам Ийди Рамазон арафа-

гозлар бозори ва хусусийлаштириш соҳасида турк сармоядорлари иштирокини янада фаоллаштириш ниятимиз бор. 1999 йили аёллар йилида ҳурматли оналаримиз, оёқсингилларимиз учун янада кўпроқ маҳсулот ишлаб чиқармоқчимиз. Ундан ташқари маҳаллий ҳокимиятлар, жамоатчилик ташкилотлари, вазирликлар билан алоқани тобора кенгайтирмоқчимиз.

Бир сўз билан айтганда, Ўзбекистон келажagini нурафшон этишда ўзимизнинг улшшимизни қўшиш ниятимиз бор.

Суҳбатдош: Назокат
УСМОНОВА

Устоз ва шогирдлар.
Тошкент таълимчилик ва енгил саноат институтида

Шу сонга хабар "Дўстлик" РИШТАЛАРИ

"Камолот" жамғармасининг Тошкент шаҳар Ҳамза тумани бўлими қошида ажиб бир маскан бор — "Дўстлик" клуби. Бу даргоҳ бутун дунё ёшлари билан дўстлашишни мақсад қилиб қўйган.

1991 йил 206-мактабда рус тили ва адабиёти фанидан ўқитувчилик қилган Олима Қурбонбоевнинг ташаббуси билан ташкил этилган мазкур клуб дастлаб Украина, Белоруссия, Болтиқбўйи республикаси ёшлари билан дўстлик алоқасини ўрнатди. Саккиз йил мобайнида турли миллат вакиллари билан иборат "Дўстлик" аъзолари жуда кўплаб халқаро фестивалларда қатнашиб, кадрдон танишлар орттирди.

Ҳамза туманидаги "Машинасозлар" маданият саройида "Дўстлик" аъзоларининг йиғилиши бўлди. Унда клубнинг улқашунослик, маънавият, тарихни ўрганиш борасида бугунгача қўлга киритган ютуқлар билан йиғилганларни таништиришди. Бу ерда ҳар бир йигит-қиз миллатидан қатъий назар дўстлик, биродарлик, тинчлик ҳақида куйларди.

— Бундай клубларни Бухоро ҳамда Самарқанд вилоятларида ҳам ташкил этганмиз, — дейди "Камолот"нинг Ҳамза тумани бўлими раиси Отабек Сайдазов. — Истагимиз барча ёшлар дўст бўлишса! Ахир ҳамжиҳатликда ҳар қандай муаммони бартараф этиш мумкин-ку.

Тадбирда "Дўстлик" клубининг энг фаол аъзолари фахрий ёрликлар ҳамда эсдалик совғалари топширилди.

НАЗОКАТ

Ўзбекистон Миллий олимпия қўмитаси ассамблеяси

Тошкентда Ўзбекистон Миллий олимпия қўмитаси /МОҚ/нинг VII бош ассамблеяси бўлди, унда МОҚ ижроқўмитасининг 1998 йилдаги ишлари тўғрисидаги ҳисоботи тингланди.

Ассамблеяда Миллий олимпия қўмитасининг ўтган йилги ишларига яқун чиқарилди. Ўтган йилда Нагано шаҳрида қишки олимпия ўйинлари, Нью-Йоркда Яхши ният ўйинлари, Москвада Биринчи умумжаҳон ёшлар ўйинлари, Бангкокда ХШ Осиё ўйинлари бўлди.

Спортчиларимизни йирик халқаро мусобақаларга тайёрлаш самарадорлигини ошириш, мамлакатимизда олимпия ҳаракати роғларини тарғиб этиш, халқаро спорт ташкилотлари билан Миллий олимпия қўмитасининг алоқалари доирасини кенгайтириш ишларига МОҚ катта ҳисса қўшганлиги таъкидлаб ўтилди. Шунингдек, ассамблея иштирокчилари ўзбекистонлик спортчиларимиз олдинги Осиё ўйинларидагига нисбатан Бангкокда спорт натижаларини пасайтириб юборганларини ҳам айтиб ўтдилар.

Бу эса спортчиларни тайёрлашнинг ҳозирги усуллари чуқурроқ таҳлил қилиш учун жиддий асос бўлади.

Бошланган йилнинг асосий вазифаси — мамлакатимиз спортчиларини 2000 йилда Сиднейда бўладиган Олимпия ўйинларига ҳар томонлама пухта тайёрлашдан иборат. Шу муносабат билан Ўзбекистон Миллий олимпия қўмитаси республика Жисмоний тарбия ва спорт қўмитаси, манфаатдор вазирликлар ва идоралар, Республика муолажа ва жисмоний тарбия диспансери, Ўзбекистон спорт федерациялари билан ҳамкорликда спортчиларимизни тайёрлаш борасида катта иш қилиши лозим.

Спортчиларнинг муносиб ўринбосарларини тайёрлашни тубдан яхшилаш, комплекс илмий гуруҳлар фаолияти самарали бўлиши учун барча шарт-шароитни яратиш, олимпия клубларига амалий ёрдам кўрсатиш, жисмоний тарбиянинг оммавий тус олишини кучайтириш учун жисмоний тарбия-спорт ташкилотларининг янги тузилмасини барпо этиш каби муаммолар ҳам Миллий олимпия қўмитасининг бу йилги вазифаларидандир.

Ассамблеяда Ўзбекистон Миллий олимпия қўмитаси ижроқўми таркибини қисман ўзгартириш масаласи ҳам кўриб чиқилди.

/ЎЗА/

Агар биз табиат чиройи, борлиқнинг кўрки-жамоли ва соф ҳавонинг оромбахш ҳузурини ҳамда бағри кенг, шинаванда инсонлар ҳақида фикр юритадиган бўлсак, кўз олдимизда қишлоқ гавдаланиди. Бироқ афсуски, табиатнинг ана шундай оромбахш масканларига биз баъзан билиб-билмай озор бераямиз, унинг ҳуснига доғ тушираямиз. Ана шундай ҳолатларни Тошкент вилоятининг Бўка туманида учратдик.

Бўка туманидаги қайси идорага кирманг, албатта биринчи навбатда қўлингизга шу ташкилот учун "қалқон" ҳисобланувчи режалар дафтари тўқатилади. Уни варақласангиз, бир-бирдан чиройли мавзуларга кўзингиз тушади. Бироқ айрим масъул шахсларни ўтказилган ва

изохлади. Умуман олганда, мактаб ҳар томонлама ёрдамга муҳтож. 1969 йилда барпо этилган мазкур бино шу пайтгача бирор марта ҳам тўлиқ таъмирдан чиқмаган экан. Эшиклари синган, деворлари кўчган, ҳатто баъзи ёзув тахталарининг ранги қолмаган. Маънавий ишлар ҳам ўлда-жўлда. Кичкинагина кутубхонадаги санокли китобларни чанг босиб ётибди, чин маънода ўқувчиларга хизмат қиладиган алоҳида маънавият хонасининг ўзи йўқ. Мактаб деворида эса "Турист СССР" деб номланган катта суратли кўргазма ҳанузгача осилиб турибди. Худди шундай манзарани бошланғич ҳарбий тайёргарлик фанининг кўримсиз хонасида ҳам учратдик.

Й. Ҳожиметов номли жамоа хўжалиги кўчаларини айланиб, аҳоли учун яратилган шароитлар

"Туркистон" - SOS

ака ёздиган бўлсанг газ ҳақида ёз деса, Ризо ака қишлоғимизнинг бекорчи ёшлари ҳақида ёз, - деди.

Туман меҳнат бўлими бошлиғи Муҳаммадали Бектурганов 1998 йил мобайнида бўлимга иш сўраб мурожаат этган 409 нафар фуқаролардан 221 нафари ишсиз деб топилганлигини, 188 нафарига турли хил иш ўринлари яратилганини айтди. Ишсизларнинг 159 нафари ёшлар экан. Албатта, бу қоғоздаги кўрсаткичлар, аниқроғи, ундан ўз ҳуқуқини билладиган ёшларгина ўрин олган десак адашмаймиз. Чунки бўлимга умуман мурожаат этмайдиган ёшлар ҳам топилади. Туманда ёшлар фаолиятига,

ҚИШЛОҚДА ҲАМ ИМҚОН ЙЎҚМИ?

ўтказилажак тадбир иштирокчиларга нима берганлиги ёки беражаклиги унчалик қизиқтирмайди. Туманнинг Й. Ҳожиметов номли жамоа хўжалигида 15-ўрта мактабда бўлиб, жисмоний тарбия фани ўқитувчилари билан суҳбатлашганимизда ҳам ана шу ҳолнинг гувоҳи бўлдик. Фан ўқитувчилари Аскарли Раҳмонов, Фарҳод Қушбоев, Қахрамон Валломовлар ҳам бизга оммавий, синфий ишлар режасини кўшқўллаб тўқатишди. Бироқ улар ўзаро суҳбат давомида ўтган 1998 йилда режадаги баъзи бир тадбирлар бўлмаганлиги ва жорий йилда ҳам бир қатор мусобақаларни кўнгилдагидек ўтказишга қурблари етмаслигини гапириб қолишди. Чунки мактабда жисмоний тарбия фанини чуқур ўрганиш учун мутлақо шароит, ҳатто оддий спорт ускуналари етишмас экан. Биз 8-синф ўқувчи қизларининг совуқ спорт залида йиртиқ футбол тўпи билан волейбол ўйнаётганлигини, йигитлар эса мактаб ташқарисида жойлашган футбол майдончасида ўқув дастурига киритилмаган курашдан "ўзаро" баҳслашаётганлигини кўрганамиздан сўнг ҳақиқатдан ҳам ўқитувчилар гапида жон борлигига амин бўлдик.

Мактаб раҳбари Рисқул Ҳамроқулов билан синф хоналарини кузатдик. Тўғриси кўчадан ҳам совуқ хоналарда сабоқ олаётган ўқувчиларнинг аҳволини кўриб ачиндик. Рисқул ака бу ҳолатни вақтинчалик дея

билан қизиқиб мактоғва арзигулик ҳеч нарсани кўрмадик. Ҳатто хўжаликдаги маданий-маиший иншоотлар - ягона клуб, боғча ва ҳаммом эшикларига ҳам отнинг калласидай қулф осилган. Клуб пахта йигим-терими мавсумида шийпон вазифасини ўтаркан, холос.

Биз хўжаликда истиқомат қилувчи ёшларнинг қандай иш билан машғул эканлигини билиш мақсадида хўжалик идорасига бориб, афсуски, фақат қулфли эшик олдида қайтишга мажбур бўлдик. Мазкур хўжалик "Чигато" қишлоқ фуқаролар йигинига қарашли эканлигини билгач, шу идорада бўлдик. Оқсоқол йўқ экан, котиб Собир Назаров билан учрашдик. У киши ҳақиқатдан ҳам қишлоқнинг умумий ҳолати аянчлигини, қишлоқда мавжуд 1 та ҳаммом, 2 та сартарошхона, 1 та клубнинг кўпдан бери ишламаётганлигини, шунингдек, 6 та мактабнинг аҳволи ҳам кўнгилдагидек эмаслигини тан олди. Қишлоқ ёшларининг 90 фоизи (гарчанд уларнинг барчаси ишсизлик мақомига эга бўлмаса-да) айна кунларда ҳеч қандай иш билан машғул эмаслигини гапирди. Бироқ қишлоқ ёшларининг бугунги кунгача бўлган умумий сони ҳақида на котиб, на меҳнат нозир Юсуф Худойберганов аниқ жавоб бера олди. Қишлоқнинг "Қорақудук", "Олтиш" маҳалласи раислари Ризо Шониёзов ва Қўрқмас Дониёровлар билан суҳбатлашганимизда улар ҳанузгача бир қатор камчиликлар ечилмаётганлиги, бу борада тегишли ташкилотлардан ёрдам кутиб чарчаганликларини сўзлади. Қўрқмас

умуман, қишлоқ аҳолисининг маданий-маиший ҳордиқ чиқаришига, спорт-соғломлаштириш ва бошқа йўналишлар бўйича амалга ошириладиган ишларга эътиборнинг старли эмаслиги ўз салбий натижасини кўрсатаётти. Бундан уч йил олдин футбол майдонларида биринчи лигада тўп сурган туманнинг "Бўкалик" ва "Бўстон" жамоалари ҳозирги кунда иккинчи табақанинг охири поғоналаридан аранг жой эгаллаб турганлигини, қишлоқ хўжалигида ҳам сурункасига йиллик режаларни бажаришда оқсоқланаётганлигини айнан шу каби ҳолатлар билан изохлаш керакмасмикан?!

Биз туман ҳокимлигида спорт қўмитаси раиси Дилшод Асқаров ва халқ таълими бўлими мудир Шухрат Рузматовлар билан гурунглашиб, мавжуд камчиликлар ҳақида гап очдик. Улар бу ҳолни маблағ йўқлиги билан изохлашди.

Шу ўринда савол туғилади. Ёшлар турмушини фаровонлаштириш, мактабларда спортни ривожлантириш масалалари қачон ҳокимликнинг муҳим ишлар режасига кираркин?! Қолаверса, баъзи идоралар биноларини шохона безаш учун маблағ ажратган ташкилот раҳбарлари кўз ўнгида нахотки ўз фарзанди ўқийдиган мактабларнинг аянчи аҳволи келмаса?! Тўғриси, биз тумандаги баъзи бир кўркли биноларни кўриб, анча қувонган бўлсак, иқтисодий ноҳор ташкилотлар билан танишиб ҳам шунча ташвишландик. Мутасадди раҳбарлар нима деркан?

Рўзибой АЗИМ,
"Туркистон" мухбири

БЕШИНЧИ ФАРЗ

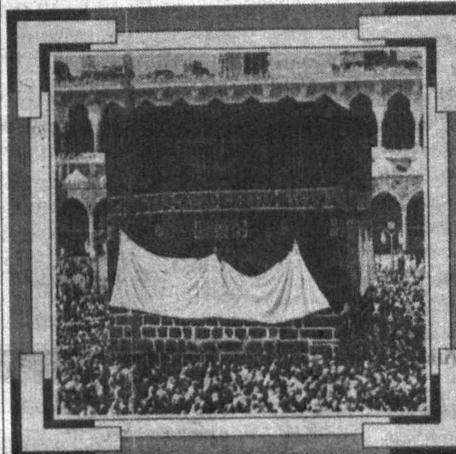
Айни кунларда мишгаб юртдошларимиз Ислом динининг бешинчи фарзини бажариш учун тайёргарлик кўрмоқдалар. Мухбиримиз Р. Ҳамидов Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Дин ишлари бўйича қўмита раисининг биринчи муовини Шоазим МИНОВАРОВ билан муборак Ҳажга тайёргарлик ишлари мавзусида суҳбатлашди.

-- Шоазим Шоисломович, Ҳаж ҳақида ўқувчиларимизга маълумот берсангиз?

-- Маълумки, ислом дини беш нарса устида бино қилинган. Булар имон келтириш, бир кунда беш маҳал намоз ўқиш, рамазон ойида бир ой рўза тутиш, закот-садақа бериш ва имконияти бор киши умрида бир марта Макка шаҳрига бориб, Ҳаж зиёратини бажаришдир. Демак, Ҳаж динимиз устунларидан бири ҳамда улуг ибодат ҳисобланади.

-- Ҳаж зиёратига қандай инсонлар, неча ёшдан боришлари мумкин?

ҳақида гапирадиган бўлсак, қарорда таъкидланганидек мамлакатимиздан Ҳажга кетаётган ҳар бир фуқаро учун 1380 АҚШ долларини имтиёзли - воситачилик ҳақи олманган ҳолда алмаштириб бериш таъминланади ва мазкур маблағ зиёратчиларимизни Саудия Арабистонига бориб-келиш билан боғлиқ харажатларни қоплаш учун сарфланади. Шунингдек, "Ўзбекистон ҳаво йўллари" миллий авиакомпанияси томонидан ҳам зиёратчиларнинг Жидда шаҳрига бориб келишлари учун қўлай шароитлар яратиш, ва йўл харажатларини қамайтириш чоралари кўрилоқда. Соғлиқни сақлаш вазирлиги зиёратчиларимизнинг Ҳаж амаллари давомида саломатликларидан бохабар бўлиб турувчи шифокорлар гуруҳини ташкил қилиш ва зарур дори-дармонларни тайёрлаш, Ташқи ишлар вазирлиги уларни Саудия Арабистонига кириш-чиқиш визалари билан таъминлаш, Ички ишлар вазирлиги ҳамда Миллий хавфсизлик хизмати хужжатларни ўз вақтида расмийлаштириш ва ҳожиларнинг хавфсиз-

-- Ҳажга боровчилар учун бир неча шартлар мавжуд. Улар асосан йўл харажатларига қодир бўлмоқликлари, ўзлари қайтиб келгунча оила аъзолари иқтисодий қийинчиликда қолмаслигини таъминлаган, сафар мушкулликларига бардош бера оладиган ва энг муҳими, ҳар томонлама соғлом бўлишлари ўта муҳим ҳисобланади. Ҳаж зиёратига балоғат ёшига етган ҳамда мусулмончиликнинг бошқа фарзларини тўлиқ адо этадиган мусулмон фарзандлари боришлари мумкин.

-- Мамлакатимизда Ҳажга боровчилар бу йил қандай сараланади ва уларга қандай имтиёзлар берилади?

-- Хабарингиз бор, жорий йилнинг 8 январида Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси юртимиз фуқароларининг виждон эркинлиги борасидаги конституциявий ҳуқуқларини таъминлаш, муқаддас Ҳаж амалларини адо этишда қулайлик, имтиёз ва зарур шароитларни яратишга давлат томонидан ёрдам кўрсатиш мақсадида қарор қабул қилган эди. Мазкур қарорга биноан зиёратчилар рўйхати фуқароларни ўз-ўзини бошқариш ташкилотлари орқали, кенг жамоатчилик фикрини эътиборга олган ҳолда тузилмоқда. Бу борада "Маҳалла", "Нуроний" жамғармалари, маънавият ва маърифат жамоатчиликлари марказлари, хотин-қизлар қўмитасининг жойлардаги бўлимлари зиммаларига ҳам алоҳида вазифалар юкланган. Улар нафақат диний, балки инсоний эътиқоди юксак бўлган зиёратчиларни саралаб олиш учун зарур чора-тадбирларни амалга оширмоқдалар. Энди имтиёз

ликларини таъминлашга қаратилган чора-тадбирларни кўрмоқдалар. Албатта, буларнинг барчасини фахр билан тилга олсак арзийди. Чунки ҳеч қайси мамлакатда Ҳаж зиёратчилари учун бундай имкониятлар яратилмаган. Бу эса конституциявий ҳуқуқларимизнинг амалда бўлаётгани тасдиғи ифодасидир.

-- Шоазим Шоисломович, айтилган фарзанд исломда фарз қилинган амалларни бажармайди, лекин намозхон ота-онасини Ҳаж зиёратига олиб бориш мақсадида ҳалол пул топиб, улар билан бирга Ҳаж сафарига бориши ва амалларни адо этиши мумкинми?

-- Мантиқан олиб қараганда, албатта, мумкин. Чунки ота-она олдидаги ўз бурчинини адо этиш фарзанд учун ҳам қарз, ҳам фарз ҳисобланади. Бироқ, бу ҳолда, ушбу фарзанднинг эътиқоди ва имкониятлари суҳбатимиз бошида таъкидлаб ўтилган талабларга мос келиши талаб қилинади. Умуман олганда, Ҳаж амалларига сарфланиши мўлжалланган маблағлар пещона тери билан орттирилган бўлиши кераклиги қадим замонлардан бери уламолар томонидан таъкидлаб келинади.

Кези келганда шунини айтиб ўтишни истардимки, Ҳаж қилишликни ният қилган, лекин айрим сабабларга кўра уни амалга оширолмайд қолиб, тўплаган маблағларига қишлоқ мактабларини таъмирлаётган, етим-есирларга муруват қўлини чўзаётган, маҳалла масканларини обод қиляётган, муҳтожларга ёрдам бераётган юртдошларимизга самимий миннатдорчилик билдирамиз ва Яратгандан уларга ҳам Ҳаж савобини ато этишликни сўраб қоламиз.

ИШОНЧ ЁРЛИГИ ТОПШИРИЛДИ

Ўзбекистон Республикасининг Бельгиядаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси Шавкат Ҳамроқулов Европа Ҳамжамиятлари Комиссияси президенти Жак Сантерга Ўзбекистон Республикаси Европа Иттифоқи ҳузуридаги ваколатхонаси раҳбарининг ишонч ёрлигини топширди.

Ёрлик топшириш маросимидан сўнг Ўзбекистон ва Европа Иттифоқи ўртасидаги ҳамкорликни янада тараққий эттириш иштиқболлари тўғрисида фикрлар алмашилди. Хусусан, Европа Ҳамжамиятлари Комиссияси президенти мамлакатимиз ҳукуматининг гиёҳванд моддаларнинг гайриқонуний савдосига қарши кураши борасидаги саъй-ҳаракатларини юқори баҳолади, бу соҳада Европа Ҳамжамияти Ўзбекистонга муайян кўмак беришга тайёр эканини билдирди.

"Жаҳон" АА

Фаргона вилоят ҳокимлиги "Туркистон"да чоп этилган "Газетангизга харидор йўқ" сарлавҳали танқидий мақолани атрофлича ўрганиб чиқиб, қуйидагиларни маълум қилади:

Мақола Фаргона вилоят "Матбуот уюшмаси" Акциядорлик жамияти меҳнат жамоаси ўртасида муҳокама қилинди.

Ҳақиқатан ҳам жорий йил давомида "Туркистон" газетасига буюртма бериш йил бошига нисбатан қамайтирилган. Бундай ҳолатнинг юзага келишига асосий сабаб Фаргона вилоят "Матбуот

"ГАЗЕТАНГИЗГА ХАРИДОР ЙЎҚ"

уюшмаси" АЖнинг "Матбуот тарқатувчи" ЕАЖдан олинган марказий газеталар учун қарзи 2,0 миллион сўмдан ортиқ бўлиб кетганлиги тўғрисида газеталар жўнатилиши тўхтатилганлигидир. Ҳозирги кунга келиб барча қарзлар тўланган.

Фаргона вилоят "Матбуот уюшмаси" АЖ "Матбуот тарқатувчи" ЕАЖ билан тузган ўзаро шартномага асосан 1999 йил январь ойдан бошлаб "Туркистон" газетаси нашрларига буюртма беришни бошлади.

Фаргона вилоят ҳокимининг ўринбосари Ф. АЗИМОВ

Саодат

Ойдин ХОЖИЕВА,
Ўзбекистон
халқ шоираси

ТИРИКЛИК ПАНДҲИСАН

Одам Ато наслига
Яратгандан иқболсан.
Бу беором дунёда
Халоватли хаёлсан.

Сен мардона қасамсан,
Муножотсан, висолсан.
Шаҳидларнинг кўзида
Кетган армон - саволсан.

Беланчак қучганинда
Хур фаришта мисолсан.
Илон захрини кесган
Мўмиё малҳам, болсан.

Чимилдиқ ўтрисида
Жаннати навниҳолсан.
Гўзаллик кўзгусида
Чарақлаган ҳилолсан.

Аллаларнинг шавқ сири,
Марсиялар оҳисан.
Марду номард, инсу жинс -
Тириклар паноҳисан.

Заифа деб атар ким,
Ожиза деб ким айтар:
Сен нарра шер бўлурсан
Бошга иш тушган пайтлар.

Остонадан узилган
Қадамларга уволсан.
Хар гўшада кезинган
Ориятсан, аъмолсан.

Тоғлар сендан ўрганар
Сукунатни, бардошни,
Дуондан эл кукарар
Қарғишнинг ёрар тошни.

Миллатнинг жон томири
Сен Ватанга тилмолсан.
Юртнинг ўчмас чироғи
Момо Ҳаво - аёлсан.

ҚАДРЛИ ЎҚУВЧИ!

“Саодат” 1999 йил давомида ҳар ойда бир маротаба нашр қилинади. Агар январда бориб ёзилсангиз, март ойида журнални ола бошлайсиз. Обунага шошилинг, севимли “Саодат”нинг сизнинг доимий сирдошингиз бўлиб қолаверади.

Нашр кўрсаткичимиз: Якка тартибда 867

Ташкилотлар учун 868

ҚИЗ БОЛА- ҚИЗШУЛА

Марғилондаги аниқ фанларга
йўналтирилган иқтидорли ўқувчилар
лицейи тарбиявий ишлар бўйича
директор ўринбосари Фотима
ТЎРАҚУЛОВА билан суҳбат

-- Фотимахон, талабаларингизнинг кўпчилиги қизлар экан. Албатта, қизлар ҳам ўзларини илмга бағишламоқ ниятидалар. Шу баробаринда улар бўлажак оила бекалари ҳам. Сиз «Ҳозир биринчи ўринда билим, бошқасини бошига тушганда ўрганавради», деган фикрдамисиз?

-- Биз кўпроқ қизларимизнинг илм ўрганишига бўлган имкониятига аҳамият берамиз. Чунки математика, физика, кимё каби аниқ фанларни мукаммал ўзлаштириш енгил эмас. Информатика, иқтисод... Бир жиҳати -- ўша илм жараёни ҳам талабаларимизни тарбиялайди - бардошга, қатъиятга ўргатади. Узундан узоқ мураккаб масалаларни ечиш, бошлаган қийин ишни сабр-тоқат билан охиригача етказишга одатлантиради. Бу одат, кўникмалар қизларга оилада жуда асқотади, менимча.

-- Мен яқинда “Жаҳон адабиёти” журналида мелодий асрда ўтган ҳинд табибаси Малданага Ватеньянининг “Уч ниятга эришмоқ йўли” деган асаридан парча ўқидим. Ёзилишича, қиз-бола турмушга чиқишдан олдин 24 санъат сирларидан огоҳ бўлиши керак экан. Булар орасида соч турмаклардан гулчамбарлар тузатишгача, ҳаттоки, қимматбаҳо тошларни қалбакиларидан ажрата олиш каби санъатлар бор.

Биз ҳам тарбия масканларимизда, лицейларимизда қиз болалар учун шу тарздаги тарбия йўналишларини ташкил қилишни ўйлаб кўрсак бўлмасмикин?

-- Айнан шу тарзда бўлмасаям, бизда ҳам шу хилдаги миллий тарбия асослари мавжуд. Муҳими, қизларнинг кўнглини тўғри тарбиялашимиз керак. Мана, ўзим ҳазрат Навоий газалларини юракдан ўқисам, кўнглим ёмғир ювган дарахтзорларга ўхшаб қолади. Бир машаққат орасига тушсам, ҳазратнинг сувратига қараб гаплашиб ўтираман. Назаримда, бундай пайтда Навоийгина мени англайдигандек туюлади. Бир пайтлар Зоминда яшаганмиз. Чўл. Ўзим минг машаққатлар билан ўстирган дарахтлар билан сўзлашардим. Ўшанда ҳаётга муҳаббатим қайта туғилгандек бўларди. Менимча, туйғу одамзотни кўп нарсалардан асрайди.

-- Албатта, Фотимахон. Ватанимиз мустақил бўлиб, жаҳон билан бордикелдимиз кучайди. Яхшиликлар билан бирга турфа хил урфлар, гўзалликдан кўра ҳирсга оғма мусиқалар, рақсу фильмлар ҳам оқиб кирапти. Демак, қизларимиз қалбини чин гўзалликлар би-

лан зийнатлаш сизу бизнинг илм бериш қадар бурчимиз экан.

-- Бизга яхши руҳий озуқа бўладиган манбалар ҳам кўп-у, лекин енгил-елпи нарсалар ҳам араллашиб кетаётгани кишини ўйлантиради. Беш-олти соат бир кўрсатув мобайнида “Севаман, севаманми?” деб камида ўнча хонанда ашула айтади, атрофида етти-саккизта созандаси. Албатта, севги - олий туйғу. Аммо бу туйғунини бўлар-бўлмас чайнаб, ғариблаштирмастик керак.

Мен кўп вақтимни қизлар билан ўтказаман. Улар гоҳ қизим, гоҳ синглим, ундан ҳам кўпроқ дўстларимга ўхшайди. Уларни тарбиялай бориб, ўзим ҳам кўп нарсани ўрганипман.

КУТЛИБЕКА

Ҳурматли Ростонбувижон!

Юрагимни фақат сизга очяпман. Менга маслаҳат беринг, токи бошқа қизларнинг бошига бу савдо тушмасин.

Мен ҳозир 16 ёшдаман. Ўн тўрт ёшимда бир йигитга кўнгили кўйдим. У мендан етти ёш катта эди. Мен уни чин дилдан севаман. Буни ўзи ҳам билади. Биз турмуш кўрмоқчи бўлдик. Аммо менинг ёшлигимда қилиб қўйган

хатойим сабабли орамизга совуқчилик тушди. Тўғри, айб менда, лекин ундан кўнгили узолмаяпман. Ҳозир ҳам гаплашиб тураман, лекин охири нима билан тугайди, билмайман.

Ростонбувижон, менинг хатойим шуки, мен... мен 3 кун уйдан чиқиб кетганман. У нимагалигини кўп сўрайди-ю, айтолмайман. Айтсам менга ишонмай қўйиб, кетиб қоладигандек. Шунинг учун ҳам сизга мурожаат қилаяпман. Аслида у ҳам “Саодат”нинг ашаддий мухлиси. Зора, менинг гапларимни ўқиб, хулоса чиқарса. Бувижон, унинг исми Муҳаммад Али. Исми чиройлик-а? Мен “Саодат” орқали унга мурожаат қилмоқчиман.

Муҳаммад Али ака, менинг уйдан чиқиб кетишимга сабаб, мен дадамни ёмон кўраман. Ҳайрон бўлманг. Хатимни ўқиб, дадаси ёмон экан, ҳам деманг. Йўқ, дадам яхши. Лекин бу одам менинг дадам эканлигига ишонмайман. Мен ҳаётда бир нарсага ишонаман, менинг ўз ота-онам бор. Улар бир кун келиб, мени олиб кетишади. Биров менга у сени ота-онанг эмас, демаган. Буни юрагим айтади. Шу нарса мени уйдан кетишга ундади. Уйдан чиқиб, “Темир йўл” вокзалига бордим. Соат 21-ларда “Андижон-Тошкент” йўналишидаги поезд келди. Шу поезд билан Қўқонга бордим. Ярим кечаси эди, тонг отишини кутдим. Тонг ҳам отди. Гапнинг очиги, уйдан чиққанымга пушаймон бўлдим. Ота-онамни тополмадим. Сафарга чиқиб шуни билдимки, қиз бола ёлғиз кўчага чиқиши қийин экан. Ўшанда ёшим 11-12ларда эди. Кўп китоб, эртақлар ўқигандим. Эртақ қаҳрамонлари уйдан чиқиб, ўз йўлини топиб кетишарди. Лекин китоб бошқа, ҳаёт бошқа экан. Охири уйга қайтиб келдим, тўғриси топиб келишди. Лекин бир кунмас бир кун ота-онам келишди. Мен бунга қаттиқ ишонаман. Билмадим, балки, ҳозиргилари менинг ҳақиқий ота-онамдир.

Муҳаммад Али ака, бор гап шу. Хатимни сизни севимли шеърингиз билан тугатмоқчиман. Зора, шу шеър билан менинг ёзганимни билиб, тўғри хулоса чиқарсангиз.

Мақсадим сен эдинг, мен етолмадим,
Устиндан кўёш каби сочолмадим нур.
Камон қошларингга тўя олмадим,
Алдангандек бўлдим лек йиғлолмадим.

Ростонбувижон! Сиз ҳам ора йўлда юрган мендек қизингиздан ўз маслаҳатларингизни аямасангиз.

Исминни ўзгартириб ёзаяпман ЗУЛФИЯ

РОСТОНБУВИ: - Қизим, сабрли бўл. Сабр таги - сариқ олтин, дейдилар. Йигитингнинг ҳам севгиси чин бўлса, сени тушунади. Тушунингга ҳаракат қилади. Зулфияхон, сен ҳам ўз аҳдингда собит тур. Юраги тоза, самимий инсонларнинг йўлини беради, Аллоҳ!

Сенинг бувижонинг

Автобус ўриндиғида берилиб китоб ўқиб кетаётган қизни кўриб дилим ёришди. Яқин вақт ичида кўча транспортда кўлига китоб тутган ёшларни учратмагандим. Автобус навбатдаги бекатда тўхтагач унинг орқа эшигидан икки қиз чиқди ва кимнидир қидиргандек бўлишди. Сўнг қизга кўзлари тушиб, ўртага силжишди: "Нилу!" деб шивирлади улардан бири. Китоб ўқиётган қиз эшитмади. Қизларнинг новчароғи товушини баланд қилиб, "Нилуфар!" деди. Қиз чўчиб тушди. Те-

пасида икки дугонасини кўриб, жилмайди. -- Шунча чақирсақ ҳам эшитмадинг, нима бало ўқиясан, жа берилиб! Нилуфар тиззасидаги китобга ишора қилиб, секингина деди: -- Кеча кўшни қиздан бир кунга сўраб олудим. Анавинақа қизиқ жойлари бор экан-да... Қизлар бир-бирига сирли имо қилиб кулишди. -- Кейин бизгаям айтиб берарсан-а. Хў-ў-ш қизлар, қай бекатда тушамиз, энди. Чарлар ҳам ўрталаб қолгандир. Диля қанақа

Улар шу кўйи шоша-пиша тушиб кетишди. Мен эса уларга тикилиб қолдим: "Шундай барно қизлар... Сутга чайилгандай оппоқ, қадди-қоматини кўрган кишининг ҳаваси келади. Лекин, хаёлларида нуқул ялтир-юлтир, гўё ҳаётнинг мазмуни шундан иборатдай..."

Автобусдан тушиб, йўлақдан бораётсам, шундоқ ёнгинамда кетишгаётган икки қизнинг сўзлари қулоғимга чалинди:

-- Китобни кеча ярим тунгача ухламасдан ўқидим, -деди уларнинг бири. -Таъ-

КИТОБ ЗАРУРМИ Ё УЗУК?

келин бўлганикин, ҳаммасиданам шунга қизиқяпман. Эшитишимча, онаси унга нақ етти дона тилла тақинчоқ тайёрлаб қўйганмиш!

Яна икки бекатдан сўнг автобус бир силкиниб, тўхтади. Қизларнинг новчаси дераза ортидан ташқарига қарадио, сумкасини елкасига олди.

-- Қизлар, эшик томон сурилайлик, ҳозир тушамиз. Нилу, тур, анави тизангданини сумкангга тик, тагин қўшни қиздан балога қолмагин. Вуй, узугинг бунча чиройли! Келинойингникими?

сирланиб кетиб, кўзларимга ёш келди. Бечора Женни...

-- Ҳа, Драйзернинг Женнисини мен Қодирийнинг Кумушига ўхшатаман, -деди дугонаси унга жавобан. -Икковиям гўзал, қалби тоза, севгисига суянади.

-- Биласанми, яқинда мен Маркеснинг "Танҳоликда юз йил"ни ўқигандим. Гўё бир неча кун бошқа бир дунёда яшагандек бўлдим...

Қизлар янги асарлару уларнинг қай бирларидан фильм ишланаётгани ҳақидаги маълумотларниям билишаркан. Улар ўзоро

суҳбатлашиб, чорраҳа томон бурилишди. Негадир шу топда ўша қизларнинг изидан боргим келди. Қизгин баҳсларига қўшилиб кетишни шу қалар истардимки!

Бир кунда кўз ўнгимда юз берган икки хил воқеа. Китобга икки хил муносабат. Икки тоифадаги қизлар. Уларнинг қай бирлари бу кун кўпроқ учрайди. Китобга қизиқадиганларими ё китоб ўқимайдиганларими!? Шунисини билмадим...

ГУЛЧЕРА

Қ А Т Р А Л А Р

ОНА ҚАДРИ

Бир куни қизим билан бугдойзор оралаб кетаётган эдик. Мендан беш-олти қадам орқада қолган қизим чинқириб юборди. Бироз эсанкираб, туриб қолдим-у сўнг жон ҳолатда орқага югурдим.

Оёғини нимадир тилиб кетибдим, сизиб қон оқар, қизим тинмай йиғларди. Мен унга қандай ёрдам беришимни, нима деб юпатишимни билмасдим-у азойи баданимда зирқироқ, сезардим.

Шу оний дақиқадан ҳис қилдимки, мен уч фарзандим учун ҳар куни уч марта дилда оғриқ сезсам; онамнинг юраги кунига тўққиз маротаба зирқираган экан-да...

Ҳа, она қадрини она бўлганда биласан, деб бежиз айтишмаган доно халқимиз.

УЗОҚДАГИ КҮЙРУК

Эй, олисдаги жигарим, сендаги дард, гаму ҳасрат менинг юрагимни куйдирсада, бу куйик сенинг аламларингни куйдиролмайди. Кўзларимдан ёшлар оқиб, малҳамга айланса-да, сенинг дардингга даво бўлмайди. Чунки орамизда масофа бор. Хузурингга мен етиб боргунча

тегрангдани кишилар -- кўни-кўшинларинг жонингга оро кириб, атрофингда парвона бўлишар, гарчи етти ёт бегона бўлишса-да! Шунга айтишса керак: "Узоқдаги куйруқдан, яқиндаги ўпка яхши", деб.

ХУШ КЎРМАЙМАН

Кўриб туриб кирдикорларни
Сўқир мисол кетгани учун,
Андиша деб ўйлаб орларни
Қорачиқда юртани учун
Хуш кўрмайман кўзимни гоҳо...

Кўримни йўқ, нурсиз ранг каби
Гурбатларга синитганим учун
Захдан чиққан захил занг каби
Ғийбатларга инганим учун
Хуш кўрмайман ўзимни гоҳо...

Ҳеч бир маъно этолмаса касб,
Сололмаса юракка гулув.
Ёзсам ҳамки, уни ҳижжалаб
Бўлса ҳамки бетакрор, сулув
Хуш кўрмайман сўзимни гоҳо,
Хуш кўрмайман!

Каромат ОСТОНОВА,
Қизилтепа тумани

ЎЗБЕКНИНГ ЭРТАНГИ МУҚАРРАМАСИ

Рақс кўнгилдаги сирли туйғуларни нафис ҳаракатлар орқали намоён этувчи санъат. Шу инжа санъатга меҳр қўйган Гулшода Абдиева Миллий рақс ва хореография Олий мактабиде ўқиб юрган чоғларидаёқ устозлари эътиборини тортди. Рақс профессори саналмиш машҳур раққосалар Розия Каримова ва Қундуз Миркаримова ундаги истеъдодга юқори баҳо беришди. Утган йили Гулшода Муқаррама Турғунбоева хотирасига бағишланган кўрик-танловда қатнашиб, устоз раққосанинг "Муножот" рақсини ижро этди. Ва юзлаб ёш раққосалар ичида олий ўринни эгаллаб, мукамал ижро санъати учун Гран-при мукофотини олди. Ёш раққоса билан суҳбатлашаётиб, ундан ўзимни қизиқтирган баъзи нарсалар ҳақида сўрадим.

-- Гулшода, одатда кўпчилик ота-оналар қизларнинг келажакда раққоса бўлишини хоҳламайдилар. Сизга қаршилик қилинмаганми?

-- Йўқ, Кичкиналик чоғларимда отам (у киши ўзим тугилиб ўсган Оҳангаронда корхона ишчисини) бармоқларини қирсиллатиб, "Қани, қизим бир ўйнаб бер-чи!" дердилар. Онам (уй бекаси) менга раққосалар киядиган этаги кенг пар-пар қўйлақчалар тикиб берарди. Мақтаниш эмасу, мактабимиздаги "Юлдузча" ансамблида қатнашиб юрганымда, бирорта байрам тадбири менинг рақсларимсиз ўтмасди. Тошкентга келаятганимда ҳам менга ота-онам, мактабдошларим оқ йўл тилаб қолишган.

-- Эшитишимча, ҳозир ўзингиз ишлаётган "Тановор" рақс театри жамоаси билан кўп маротаба хорижда бўлган экансизлар. Таасуротларингиз қандай?

-- Колумбия, Германия, Франция, Брюсселда бўлдик. Утган йили Бельгиядаги Халқаро санъат фестивалида иштирок этдик. Ун тўрт кун давом этган бу санъат байрамида мен "Лазги", "Дилхирож"га ўйнадим. Хориж саҳналарида биз ўзбекона урф-одатларимизни рақс театри орқали намоён этдик. Кўёвнинг чимилдиққа кириши, келиннинг тонгги саломга чиқиши, қизларнинг соч майдалаб уриши, алла айтиш каби саҳналарга, айниқса, қизиқиб қолишди. Улар бизнинг атлас қўйлақларимизни кўл билан ушлаб кўришар, сўнг "Нега сизларда келинчак тўй куни юзини бекитади?", "Мана бу дўппиларингизни ким тикиб берган?" деган саволлар беришарди. Мексикаликлар орасида эса миллий рақсларимизни ўрганишни истовчилар ҳам топилди.

-- Раққосанинг саҳнадаги фаолияти қисқа вақт давом этади. Бир умр раққосалик қилолмайди. Сиз шу ҳақда ҳеч ўйлаб кўрганмисиз?

-- Албатта. Мен университетнинг ҳуқуқшунослик факультети сиртки бўлимидан ўқияпман. Ўқшни битиргач, ҳаётнинг чина-

кам адолат саҳнасида ҳам иш юритаман. Лекин, рақс мен учун бир умрлик қисмат, у ҳаётимнинг бир бўлағи...

--Иқтидорларинг деярли ҳаммаси шуҳратга интилади. Аслида эл орасида доврўқ қозониш осонмас, тўғрими? Меҳнату ижод машаққати, турли тўсиқлар...

-- Сиз ижод кишилари кўп таъкидлайдиган бир сўз бор: "Иқтидорнинг 99 фойизи меҳнат!" Умуман, шу гапнинг ўзи ҳақиқат. Хузур-ҳаловатидан кечиб, туну кун меҳнат қилган, ўз устида кунт ва чидам билан ишлаган кишигина ўз соҳасида доврўқ қозона олади. Аллоҳ ҳам ўз бандаларига "Сиздан ҳаракат, мендан баракат!" деб тураркан.

-- Яна қандай савол беришимни кутган эдингиз?

-- Қизиқишларим ҳақида сўрамадингиз-ку. Мен ҳаётда самимийликни ёқтираман. Ростликни, фидойиликни қадрлайман. Бутунги ёшларни курашувчан, журъатлироқ бўлишларини истайман. Айни вақтда махсус муаллимам кўмағида инглиз тилини ўрганипман. Ўзимга имкон яратаман.

-- Гулшода, менинг ҳам сизга битта тилагим бор. Ўзбек миллий рақсини дунёга таънаётганлар қаторида бўлинг. Рақсга фидойилик туйғуси сизни ҳеч қачон тарк этмасин. Г. ЖАМИЛОВА суҳбатлашди

АСЛИДА СИЗ ТЎЗАЛСИЗ

Институт ё ишхона ораллиғида югуриб-еласиз. Кундалик юмушлар сизни ҳоритатади. Уйга келгач, тасодифан ойнадаги аксингизга кўзингиз тушади. Юзларингизда чарчоқ изи, нигоҳларингиз сўниқ... Нима қилиш керак? Шундай вақтда эринманг. Муолажа қуйидагича: бир неча маротаба чуқур нафас олиб, танангизни бўш қўйинг. Ун беш дақиқа дам олиб ўтиринг, шу сониялар ичида юзингизга навбати билан гоҳ иссиқ, гоҳ совуқ сувда ҳўлланган докани ёпиб туринг. Иссиқ сув ўрнида мойчечак (ромашка) ёки ялғиз дамламасидан фойдаланишингиз мумкин.

Бир ош қошиқ асал олинг. Уни икки стакан илиқ сувда обдон аралаштиринг. Тайёр бўлган асалли сувда юзингизни шошмасдан ювинг. Сўнгра совуқ сувда чайинг. Шунда кайфиятингиз кўтарилиб, юзингиз териси майинлашади.

Суяюқ асал олиб, юз ва бўйин терисига суринг. Кейин аччиқ чойда ҳўлланган пахта бўлагини қовоқларингиз устига қуйиб туринг. Кўзларингизни юмиб, бир зум дам олинг. Чехрангизга қизиллик югуриб, кўзларингиз чақнайди. Шундан сўнг душ қабул қилинг. Сув гоҳ иссиқ, гоҳ совуқ бўлса, янаям фойдали. Бунда танангизда қон айланиши яхшиланиб, ўзингизни тетик ҳис қиласиз. Кундалик ташвишлардан сўнгги бу муолажа сизнинг доимо гўзал бўлишингизга ёрдам беради.

Дилором ИСМОИЛОВА
тайёрлади

Хаёт, умуман, тирикликнинг ўзи, уни улкан бир даврага менгзаиди. Унда ҳар бир инсоннинг ўз ўрни бўлмоғи керак. Бировнинг ўрнида ўтирган инсоннинг ҳаловати бўлади дейсизми? Ўриннинг эгаси келиб ўринсиз одамни тузгизиб юбориши аниқ. Ахир ҳар қандай олижаноб одам ҳам ўз ўрни бўла туриб, уни ўзгага бериб қўйиб, ўзи тик оёқда довдираб туролмайди-ку. Ўринсиз кишини тасаввур қилиб кўринг. Худди устидан суд ҳукми ўқилаётган айбдордай бошини эгиб, тик оёқда мўлтираб қотиб турибди...

Файласуф Дҳаммапади "...Ўз оролинг бўлса" деганида нечоғлик ҳақ эди. Унинг бу сўзлари замирида чўнг бир маъно ётади. Демак, тирикликдан мақсад ўз мақомингга эга бўлиш экан.

Бугун Ўзбекистоннинг ҳам жаҳон миқёсида ўз ўрнини топаётгани улкан бир бахтдир. Аслида Ватанимизнинг азалдан дунё саҳнида мақоми бўлгучи эди. Жаҳон фани маданиятига қўшган муносиб ҳиссаси унинг мартабасини сарбаланд қилган эди. Буни биргина Хоразмда гуллаб-яшнаган XI асрдаги Маъмун академияси мисолида кўришимиз мумкин.

XI аср охирида Хоразм айтарлик даражада катта давлат эмас эди. Беруний маълумотида кўра унинг ер майдони "60 фарсахга 60 фарсахни" яъни 250000 квадрат километрни ташкил қиларди ҳамда бой мамлакат эди. Шу боисдан ҳам ўша даврнинг йирик мустанлакачилари Фазнавийлар ва Қорахонийлар давлатлари Хоразмни ўз таъсир доирасига олишга уринарди.

Хоразмшоҳ Али ибн Маъмун ана шундай оғир сиёсий муҳитда доно ва зукко маслаҳатчиларга муҳтож эди. Унинг бахтига тоғаси Абу Наср ибн Ироқ ўз даврининг билимдон олими эди. У тирикдигидаёқ даврининг Птоломейи деган лақабини олганди. Бундан ташқари Абу Наср Берунийни ўз уйида тарбиялаб, камол топтирган эди. Ана шу икки буюк сиймо туфайли саройда илм аҳли учун зарур шарт-шароит яратилган. Уларнинг таклифлари билан 1004 йилдан бошлаб Шарқ мамлакатларининг таниқли олимлари Гурганчга келдилар. Шу тариқа XI аср бошларида "Дорул ҳикма ва маориф" номини олган илмий муассаса тўла шаклланди. Бу ерда илмнинг барча соҳаларида тадқиқот ва изланишлар олиб борилди. Беруний келтирган маълумотларга кўра муассасада сурён ва юнон тилларидан таржималар ҳам амалга оширилган.

Али ибн Маъмун вафотидан кейин (1009) унинг ўқаси Маъмун II ибн Маъмун тахтни эгаллайди. У Берунийни саройга яқинлаштиради ва энг яқин маслаҳатчи қилиб олади. Бу эса Маъмун академиясининг шаклланиши учун янги имкониятларни вужудга келтиради.

1017 йил баҳорда Маъмун II ўлдирилади ва унинг ўлими учун қасос олиш мақсадида Маъмун II Фазнавий Хоразмга бостириб киради. Маъмун Гурганчда икки-уч ой туриб, қирғин уюштиради ва ўша йилнинг кузида Ибн Ироқ ва Беруний каби бошқа алломаларни Фазнага олиб кетади. Шу тариқа жаҳонга силсила солган Маъмун II қўллаб-қувватлаган "Дорул ҳикма ва маорифи" тарқалиб кетади. Лекин у ердаги олимларнинг асарлари ҳозирги кунгача яшаб инсониятга хизмат қилаётир.

XVIII асрда фаранг қомушунослари халифа ал Маъмун ҳақидаги мақолаларида унинг фаолиятини ҳар томонлама синчковлик билан таҳлил қилиб, уни Афинадаги Платон Академиясига жуда ўхшашли-

гини эътироф этганлар ва уни расмийроқ тилда "Ал Маъмун академияси" деб атаганлар.

Оққан дарё оқмай қолмас, деганларидек 1997 йилнинг 11 ноябрида юртбошимиз Ислоҳ Каримовнинг Фармони билан Маъмун академиясининг Хива шаҳрида қайтадан ташкил этилиши мамлакатимизнинг тарихида оламшумул аҳамият касб

дан бирида бизни остона хатлабоқ илиқ кутиб олган киши таниқли шоир ва таржимон, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими Матназар Абдулҳакимов бўлди. Матназар ака "Тил ва адабиёт" бўлимида ўз зиммасига олган вазифалар хусусида шундай деди:

- Мен Паҳлавон Маъмуд ҳаёти ва ижодини чуқур тадқиқ қилиш

канларда талабалар ва мутахассислар билан ҳамкорликда иш олиб бориш режалаштирилмоқда. Тарихшунос олим Ашраф Аҳмедов Абу Райҳон Берунийнинг "Гаворҳим" асарини тўлиқ таржима қилганлиги фанимиз учун янгилик бўлди, албатта. Бу асар хоразмлик тарихчи, ўлкашунослар учун узоқ ўтмишимизни ўрганишимизга катта ёрдам беради.

Тадқиқотчи Комил Худойберганаев тошлар, гишлар ва ёғочларга ўйиб битилган ёзувларни қайта тиклаш, таржима қилиш билан шуғулланмоқда.

- Хивага сайёҳатга келган кишиларнинг обидалар пештоқлари ва дарвозаларда арабий имлодаги ёзувларга кўп бора кўзи тушади. Лекин уларнинг кўпчилиги бу битикларда қандай маъно акс этганини билмайдилар. Шу боисдан ҳам биз ўша ёзувларнинг таржималарини рисолаларда кўрсатиб берамиз, - дейди, К.Худойберганаев. Қолаверса, ёзувлар қатига тарих яширингани маълум бўлиб қолади. Мисол учун, Абулғози Баҳодурхоннинг ўғли Анушахоннинг қачон вафот этгани ҳақида аниқ маълумотлар йўқ эди. Унинг қабридаги сўзларни ўқиганимизда абжод ҳисобида 1689 йил санаси чиқди.

Биология бўлимида бизни қишлоқ хўжалиги фанлари номзоди, Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги академиясининг фахрий академиги Абдушариф Мадримов қарши олди. Бу ажойиб инсонни сирдан яхши танир эдик. Унинг Хоразм шароитида сифатли ва тезпишар пахта навини етиштириш бўйича ёзган мақолаларига кўзимиз тушган. У киши билан бўлган гурунгимиз воҳанинг қадимий набобот олами ҳақидаги маълумотларга уланиб кетди.

- Хоразм қовунлари дунёда энг ширин тилёлар қовунлар, деб тан олинган. Ўрта асрларда яшаб ўтган тарихчи энциклопедист олим Ас Саолибийнинг "Ажойиб маълумотлар" асарида махсус кўрғошин қолип ясаиб, унга муз қатламга ўралган қовунни солиб, Бағдод халифасига элтишгани ҳақида ёзилган. Хазорасп олмаси ҳам тенги йўқ мева бўлган. Афсуски, машҳур замонларда табиатга бешафқат муносабатда бўлиш оқибатида сара экинларимиздан жудо бўлдик, - деди биров маъюсона оҳангда А.Мадримов. Ҳозир академиямизнинг биология бўлимида олимлар хоҳ мева-сабзавот, хоҳ галла ёки пахтадан бўлсин янги сифатли нав яратиш устида иш олиб бормоқдалар. Жумладан, Эшжонбой Матқаримов пахтанинг "Мустақиллик" навини яратиш ва уни Хоразм шароитида синаб кўриш устида бош қотирмоқда.

- Абдушариф ака, академиянинг бугунги фаолиятдан қониқасизми? - дея савол бердик биз фахрий академикка.

- Қониқмасдан бўларканми, - деди кекса олим табассум билан. - Бу муқаддас даргоҳда ёш-ёш олимлар, яъни шогирдларимиз ўз илмий малакасини оширган ҳолда илм-фан раванқига ўз ҳиссаларини қўшмоқдалар. Қайси замонда 2700 йиллик тарихни ўрганиш учун шунча катта имконият очиб берилганди? Собиқ совет даврида бу ҳақида хаёл суриш ҳам даҳшатли эди. Мустақилликнинг улуг неъматини бўлган илмий имкониятлардан самарали фойдалансак, ишонманки, буюк тарихимизни ҳамда халқимиз гурурини шунча тез тиклаймиз.

Бугунги Маъмун академиясининг келажаги порлоқ. Бу ерда фаолият кўрсатаётган не-не олим уилм арконларини бу маскан жаҳонга танитишига имонимиз комил. Ватан фарзандларининг дунёга танилиши, албатта, Ватанимизнинг шоншукунининг сарбаландлигидан дарак беради.

Г. МАШАРИПОВА, олим
Эрпўлат БАХТ, журналист

АСРЛАР

ҚАЪРИГА

ЯШИРИНГАН ТАРИХ

МАЪМУН АКАДЕМИЯСИ: КЕЧА ВА БУГУН

этди. Хоразмда бу илмий ўчоққа янгидан ҳаёт бағишланиши олимларимизга янги ижодий қувват, илҳом бағишлади ва илмий изланишларга отлангирди.

- Хоразм Маъмун академиясини қайтадан ташкил этиш ҳақидаги Президент Фармони эълон қилингандан кейин тез орада ЎзФА Президиумининг фармойиши асосида тегишли чора-тадбирлар белгиланди. Хива шаҳридаги ажойиб бинолардан бири академия учун ажратилди, - дейди Маъмун академияси раиси вазифасини бажарувчи, академик Азимбой Саъдуллаев. - ЎзФА фундаментал кутубхонаси 6000 дан зиёд китоб ва журналлар ҳада этди. Вилоят марказида эса ходимларимиз учун 16 хонадондан иборат уй қуриляпти.

Айни кунларда бу ерда қизгин илмий-ижодий изланишлар олиб борилмоқда. "Археология, тарих ва фалсафа", "Биология", "Тил ва адабиёт" бўлиmlарида воҳанинг олимлари ва мутахассислари меҳнат қилмоқдалар.

Ҳар гал йўлимиз тушиб Хивага борганимизда шаҳарнинг сўлим гўшасида қад ростлаган ҳашаматли бинода жойлашган Маъмун академиясида бўлиб, унинг фаолияти билан танишамиз. Сокин ва осойишта хоналарда ходимлар ўз ишлари билан банд. Навбатдаги ташрифимиз-

билан машғулман. Унинг рубойиларини таржима қилишдан ташқари ул зот тутган сўфийлик йўли ғояларининг шеърларидаги акси ҳақида мақолалар ёзаяпман.

Одам ўзи орзу қилган даражага ҳамиша интилиб яшайди. Паҳлавон Маъмуд ҳам юксак даражани орзу қилган, бунга интилган ва унга етган азизлардан эди.

Келажаги буюк давлатимизнинг фарзандларига ўтмишдаги аждоқларимиз моддий-маънавий бойликларини бериб кетганлар. Энди бугуннинг болалари уни қандай ўзлаштиришни ўйлашлари керак. Имкон даражасида биз ҳам буюк аждоқларимиз мероси устида олиб бораётган тадқиқотларимиздан ёшларни тез-тез воқиф қилиб бормоғимиз зарур.

Академиянинг Археология, тарих ва фалсафа бўлими ҳам самарали изланишлар олиб бораётганининг гувоҳи бўлдик. Тарих фанлари номзоди Гулором Машарипова мудирлик қилаётган мазкур бўлимда ўндан зиёд профессор ва фан номзодлари фаолият кўрсатаяпти. Уларнинг дастлабки олиб борган ишлари Хоразмнинг 2700 йил илгариги "олтин даври" тарихини ўрганишдан иборатдир. Воҳадаги Хазорасп, Қўйқирилганқалъа, Қалъажик каби салкам XXX асрлик қадимий мас-

АҚШ президенти Билл Клинтон конгресс олдидаги аънавий пўтида, мамлакатнинг ўтган йилда эришган иқтисодий ютуқларига яқин ясади. Клинтон таъкидлаб ўтганидек, ўтган йил мамлакатнинг бюджет даромадлари сарф-харажатлардан устун бўлди. Ишсизлик даражаси эса сўнгги 40 йил давомида энг паст кўрсаткични ташкил этган ҳолда аҳоли маошларининг ўсиши инфляция суръатларидан юқори бўлиб турибди. Бинобарин Президент Клинтон кейинги 15 йил мобайнида мамлакат бюджетидан 2,5 триллион доллар маблағ ижтимоий заруратлар ва 650 миллиард доллар эса кам таъминланганлар учун тиббиёт хизматига ажратилишини билдирди.

Узоқ муддат хоризда даволанган Иордания қироли Хусайн ниҳоят ўз ватанига қайтиб келди. 3 миллионга яқин иорданияликлар қиролини олқишлаш учун пойтахт Оммон кўчаларига йиғилдилар. 6 ой давомида АҚШда саратон хасталиги бўйича даволанган Қирол Хусайн бутунлай соғайиб кетганлиги ва ватандошлари билан қайта дийдор кўришганидан бахтиёр эканлигини изҳор этди. Яқин келажакда қирол мамлакат раҳбарлиги лавозимини 5 нафар ўғлидан бири зиммасига юклатиши кутилмоқда.

Афғонистонда Аҳмадшоҳ Мазсуд бошлиқ аксилтолибон кучлар Мозори-Шариф ва Бомбиён шаҳарлари йўналишидаги муҳим йўллар узра ўз назоратларини кенгайтиришга муваффақ бўлдилар. Аксилтолибларнинг таъкидлашича, узаро бўлиб ўтган сўнгги жангда толибончиларнинг камида 20 нафар жангчиси ҳалок бўлган.

Ошқозон хасталиги билан шифохонага ётқизилган Россия президенти Ель-

циннинг саломлиги қониқарли аҳволда. Бу ҳақда маълум қилган Президент матбуот котиби Ельцин мамлакат армияси ва хавфсизлик хизмати устидан бош кўмондонлиги ўз ихтиёрида сақлаб қолаётганини билдирди. Айни пайтда зиддиятли ва мунозарали масала бўлган йиллик бюджет дастури Бош вазир Евгений Примаков томонидан Россия Думасига ҳавола этилмоқда. Айтиш жоизки, Россияда бюджет муҳокамаси ҳар йили катта тортишувларга сабаб бўлган ва бу сафар ҳам кўпгина халқаро ташкилотлар, шу жумладан, Халқаро Молия Жамғармаси Россия ҳукуматининг бюджет борасидаги ўта умидвор башоратларини кескин танқид қилмоқда.

Жанубий Корея парламентида ўтган йилда юз берган иқтисодий инқироз сабабларини аниқлаш бўйича тафтиш иши муҳокама этиляпти. Мамлакат молия вазири Ли Кю Сонг кўл остидаги вазирлик инқирозни бартараф эта олмаганлиги учун жавобгар эканлигини эътироф этди. Ушбу инқирозни келтириб чиқарган сабаблар қаторида мамлакатдаги бюджет камомати, кўплаб Корпорациялардаги носозликлар ва бошқа мамлакатлардаги молиявий инқироз таъсири кўрсатилмоқда. Келгуси ҳафтада Жанубий корейнинг собиқ президенти Ким Янг Сам ва яна 44 нафар расмийлар бу борада гувоҳлик беришлари керак.

Руминия Бош вазири Радун Василе омма-

вий намойиш ўтказётган минглаб кончилар билан музокара олиб боришга тайёр эканлигини айтди. Маошларнинг камлиги ва иш ўринларининг қисқаришига қарши ўз норозилиklarини билдираётган кўп сонли кончилар ҳозирда пойтахт Бухарест томон йўл олдилар. Маълумки 90 йиллар бошида шу тарзда бўлиб ўтган кончиларнинг норозилик чиқишлари пировардида ҳукумат тўнтарилишини содир этганди.

Ўтган ҳафтада Бразилияда рўй берган молиявий инқироз мамлакатдаги иқтисодий аҳволини жиддий равишда ёмонлаштиришига олиб келди.

Миллий валюта -- реалнинг қадри кескин тушиб кетганлиги боис кўплаб хорижлик сармоядорлар Бразилиядан ўз маблағларини олиб кетишга шоншилдилар.

Инқирозни бироз бўлсада бартараф этиш учун Бразилия ҳукумати

Халқаро Молия жамғармасидан 41 миллиард долларлик кредит олишга доир шартномасига имзо чеккан эди. Куни кеча Вашингтонга ташриф буюрган Бразилия молия вазири Педро Малаи Халқаро Молия Жамғармасидан мазкур кредит берилишининг 2-босқичини тезлаштиришни сўради. Молия вазири реалнинг ўзгарувчан қиймати сақлаб қолинишига кафолат бермоқда. Аммо халқаро жамғарма мададига қарамай Бразилия иқтисодининг тез орада қайта тикланиши гумондир.

БМТнинг Бош котиби Кофи Анан Анголага озиқ-овқат ва дори-дармон етказиб бериш борасидаги халқаро миссия батамом тугатилаётганини таъкидламоқда. Ананнинг қайд этишича, бу мажбурий чорага сабаб Ангола ҳукумати билан УНИТА кўшинлари ўртасида авж олаётган уруш ҳаракатлари ва томонларнинг БМТ билан ҳамкорлик қилишдан бош тортаётганлигидир.

БМТнинг Анголада 4 йил мобайнида олиб борган тинчлик миссияси келгуси 6 ой ичида якунланиши кутилмоқда. Бу ҳол фуқаролар урушидан азият чекаётган минглаб анголалик қочоқлар аҳволини янада оғирлаштиришига олиб келиши мумкин. Ҳозирнинг ўзида озиқ-овқат ва дори-дармон танқислиги боис қочоқлар орасида турли хил хасталиклар кўпайиб кетган. Ангола 1975 йилда мустамлака тузумидан озод бўлибдики ҳамон уруш олови ўчгани йўқ. Айни кунларда ҳужумга ўтган УНИТА жангарилари ҳукумат кўшинларига катта талофат етказиб, мамлакатнинг 3 та муҳим шаҳарларини ишғол этди.

Австралиянинг Фиджи оролида юз берган катта сув тошқини маҳаллий аҳолига кўплаб қийинчилик келтирмоқда. Хордиқ чиқариш умидида келган сайёҳлар сув тошқини туфайли номаълум муддатгача бу оролда қолиб кетишига тўғри келмоқда. Бир неча кунлаб ёққан ёмғир натижасида Фиджи оролидаги ягона аэропортнинг бошқа туманлар билан алоқаси узилиб қолган. Маълумотларга кўра айрим жойларда сув сатҳи 2-3 метрга кўтарилгани сабабли маҳаллий аҳоли хавфсиз худудларга кўчирилган. Метерологларнинг башорат қилишларича Дан циклонини сабаб бўлган бу сув тошқини яна бир неча кун давом этади.

Маҳмуд Асъуд Жўшон ҲАЗРАТИ ПАЙҒАМБАРИМИЗ АХЛОҚЛАРИ

Ҳазрати расулulloҳ (с.а.в.) ҳақларида бутун қанрови билан сўз юритиш, албатта, биз ожиз қўллар учун имконсиз бир нарсадир... Чунки, Жаноби Ҳақнинг ҳабиби, энг суюкли бандаси бўлмиш, икки дунёнинг энг мукамал ва муборак инсонни, сарвари коинот, фахри коинот бўлган Пайғамбаримиз Муҳаммад Мустафо (с.а.в.) хусусида сўз юритиш албатта осон иш эмас... Ҳазрати Одам Атодан қиёмат кунигача дунёда яратилган - ўтиб кетган ва келиб-кетувчи инсонларнинг энг афзали ва энг гўзал ахлоқ соҳиби бўлган Зоти муҳтарам - Расули Акрам (с.а.в.)ни таърифлашга ҳар қандай сўз ожиздир...

Расулulloҳ (с.а.в.)нинг ахлоқлари биз учун намуна, жуда таъсир этувчи, ёшлар учун қизиқарли, замонавий маданият соҳибларини таажжублантирадиган хусусиятларга эгадир.

Аввало, "Ахлоқ нима?" деган саволга ғоятда қисқа жавоб бериб ўтсак. Чунки, ахлоқнинг фалсафаси, моҳияти, ижтимоий ҳаётдаги ўрни ҳақида кўп гапириш мумкин... Ахлоқ ижтимоий ҳодиса ва у муслмонлар жамиятида муҳим ўрин тутди. Фақат ижтимоий муносабатларда аҳамияти билинади, кўзга ташланади. Ахлоқ жамиятдаги хулқ нормаларининг йиғиндиси бўлгани учун ҳам, инсон якка ҳолда муносабатларини юзга келтиролмайди... Атрофдаги инсонлар билан узаро муносабатларда, яъни инсоний муносабатларда шу жамиятга хос бўлган ахлоқ мажмуаси, шу жамиятга мансуб бўлган кишилар гуруҳи томонидан давом эттирилади, бир бутун ҳолда таҳлил қилинади...

Шунинг учун,

Пайғамбаримиз (с.а.в.)нинг ахлоқлари хусусида сўз юритганимизда, у кишининг замондошларига, яқинларига, ҳаммаслақларига бўлган адолатли муносабатлари, хушмуомалаларининг гувоҳи бўламиз. Бу биз учун муҳим жиҳат...

Расулulloҳ (с.а.в.) жуда оддий кийимлар, юнг матодан либослар киярдилар... Оёқ кийимларини ўзлари ямар эдилар. Туя, от турган жойда эшакка ҳам миниб кетаверардилар.

Орқаларига бирор кишини мингаштириб ҳам олардилар. Абдуллоҳ ибн Аббос каби кишиларни мингаштириб юрганларини ривоятлардан биламиз. Кўй соғардилар. Хизматкор қўллар билан бирга ўтириб овқатланар, уларга яхши қараб, яхши муносабатда бўлардилар. Қўллар билан бирга овқат ейиш, уларни озод қилиш хусусида улуг тавсиялари бор.

Бой, камбағал ҳаммага бир хил муомалада бўлар, ҳаммаси билан қўл бериб саломлашар эдилар. Одамларга биринчи бўлиб салом берардилар. Бирор ерга чақирилсалар, албатта у ерга борардилар. Ҳатто бу хусусда ўзлари шундай деганлар: "Бир туя почасига чақирилсам ҳам, бораман". Биламизки, у пайтда туя почасига ҳамманинг ҳам қурби етган ва оддий, тайёрланиши осон, тез пишадиган овқат бўлган. Шу овқатга ҳам чақирилсалар рад этмасдан борар эканлар.

Бир маротаба меҳмонга чақирилганларида олдилари-

га сирка билан нон қўйилди. Шунда нонни сиркага ботириб (қўшиб) едилар ва "сирка қандай ажойиб озиқ", - деб мактайдилар. Ҳеч қайси овқатни "ёқтирмайман" демасдилар ва мактаб, ёқтириб ердилар.

Қаҳқаҳа уриб, қаттиқ овозда қўлмаганлар, фақат табассум билан кулардилар. Бизнинг бомдоддан кейин ўқийдиган аврод (дуолар, зикрлар, вирдлар) китоби мизда ёзилган:

Мин маъдина мантиқин ва муқтасабин. Яъни:

"Расулulloҳ (с.а.в.), гўзал (хуш) суҳбат ва табассум соҳиби (маъдани) эдилар", дейилган.

Чехраларидан табассум балқиб турадиган, кўнгли очик ва сахий инсон бўлганлар. Сахийликлари шу даражада эдики, таърифга сўз ожиз... Ҳазрати келган совға, ҳада ва бошқа нарсаларнинг ҳаммасини келиши билан кечгача тарқатиб юборардилар.

Агар кечқурун келса, эрталабгача қолдирмай, тарқатиб юборардилар. Вафотлари яқинлашганда, уйларида уч дирҳам борлиги эсларига тушиб, дарров ўша дирҳамни садақа қилиб юборишни буюрдилар. "Пайғамбарлар мерос қолдирмайди", - дер эдилар. Яъни, мол-дунё тўплашни, бойлик асрашни ёки кўпайтиришни хоҳламаганлар, ёқтирмаганлар ва ўзлари бу ишга қўл урмаганлар.

Бир сафар хизматкорлари бир кун олдинги

овқатни олиб келганида: "Нега бу овқатни кеча фақирларга улашмасдан, бир кун асрадинглар, олиб ўтиринглар? Аллоҳ ҳар кун янги ризқ беради-ку?", деганлар. Ҳатто овқатни сақлаб жамғариб қўйишни ҳам хуш кўрмаганлар, маъқул деманлар.

Бирор нарсдан хафа бўлган вақтларида қовоқ солмасдилар, кўп гапирмасдан фикр юритардилар, ўйга толардилар.

Бир маротаба бир киши Расулulloҳ (с.а.в.)нинг ёнларида ўтлаб юрган қўйларни кўриб, ҳавас билан: -- Бунча чиройли сурув экан, ё, Расулulloҳ! - дейди.

-- Жуда ёқтирдимми? - дея сўрадилар.

-- Жудаям ёқтирдим, жуда чиройли қўйлар экан! - дейди. Шунда Расулulloҳ (с.а.в.): -- Ол, ундай бўлса, сенга бердим! - дейдилар.

-- Ҳаммасиними ё Расулulloҳ?! -- Ҳа, ҳаммаси сенга! - деб жавоб бердилар. Ва у киши сурувни ҳайдаб, қалби севинчга тўлиб, қабиласига қайтди. Йўлда кўрганлар: -- Ё тавба, сен бу сурувни бирон ердан ўғирладингми?.. Эрталаб ҳеч нарсанг йўқ ҳолда чиқиб кетган эдинг, кечқурун шунча қўй билан қайтгансан. Нима гап ўзи? - дейишади.

Шунда у одам: -- Буни менга Ҳазрат Муҳаммад Мустафо (с.а.в.)

ҳада қилдилар, таваккалчи, фақирликдан қўрқмайдиган олижаноб бир ҳиммат билан совға қилдилар - деб жавоб беради.

Эртанги кун учун бирор нарса сақламасдилар. Баъзан бир неча кунлар уйларида қозон қайнамасди.

-- Ё Расулulloҳ! Фақат хурмо еявериб, ичимиз қуйди. Ҳар доим мева еймиз, еганимиз қуруқ хурмо... - дейишади фақирлар.

-- Мен ҳам сиздек, икки ойидир фақат мева ейман. Уйда ейишга бошқа ҳеч нарса йўқ, - деб жавоб бердилар.

Бир киши очликдан қорнига тош боғлаб олади. Иссиқ тошни қорнига боғлаганда, озгина (ошқозондан) очликнинг таъсири йўқолади, шекилли... Пайғамбаримиз (с.а.в.)га қорнидаги тошни кўрсатиб, шикоят қилганида, Расулulloҳ (с.а.в.) ҳам муборак қоринларини очиб, боғлаб қўйган тошларини кўрсатдилар. Яъни яшаш тарзлари жамиятдаги инсонларнинг ҳаётидан ҳеч фарқ қилмас экан... Бу нарса бой ёки камбағал бўлганликларидан эмас, балки, дунёга, бойликка аҳамият бермаганликларидан. Агар у киши Аллоҳ таолодан мол-дунё истаганларида беҳисоб берар эди.

Зеро, Аллоҳ таоло Жаброил (а.с.) орқали расулига: "Агар расулини бойликни хоҳласа, Макка атрофидаги тоғларни олтинга айлантириб бераман", деб билдирганларида, Пайғамбаримиз (с.а.в.) эса, бу таклифни қабул қилмаганлар. Фоний дунёдан кўра боқий охирагини, умматлар гамини афзал кўрганлар.

Туркчадан Сайфиддин САЙФУЛЛАЕВ таржумаси

«ESPACE» СОҲИБ ОЛИНИШ

Ле-Манда бўлиб утган машҳур 24 соатли пойғалар таниқли дизайнер Франко Сбарро (Швециядаги «Sbarro» фирмасининг бошлиғи)ни гаройиб пейзажга яратилган илҳомлантирди. «Renault Espace» минивэни асосида ишлаб чиқилган очик автомобиль «Espace Spargo» номи билан аталади.

Машина ўзига хос услубда ва жуда динамик (кучли) чиқди. У икки хил рангга бўялган, қўшимча пойнак (спойлер)лари ва кучли 18 дюймлик гилдираклар жойлашган пештоқлари бор. Автомобилнинг очик кузови икки мустақил какпитга бўлинган. Олдинги булак ҳайдовчи ва йуловчи учун мулжалланган бўлиб, қўшимча тўсиқ билан ажратилган. Машинанинг олд ойнаси йўқ; зарб билан келаётган ҳаво оқимидан ҳайдовчи ва йуловчиларни махсус ниқоб, олд панель устида жойлашган қабарик мослама ва ташқи ойна даражасида урнатилган ҳамда (Renault Sport Spiderдаги каби) муҳофаза қилувчи ҳаво экранини ҳосил қиладиган махсус аксилқанот ҳимоя қилади. Иккинчи қисм уч киши учун мулжалланган бўлиб, иккитаси машинанинг орқа томонида, учинчиси эса марказий қисмда алоҳида ўтиради. Автомобилнинг олди ва орқа ўриндиқлари ортидаги бақувват хавфсизлик дўғалари қўшимча кучайтиргич вазифасини бажаради ва очик кузовнинг мустаҳкамлигини оширади.

«Sbarro»да лойиҳалаштирилган автомобилни Франциянинг ўз ностандарт ишланмалари билан машҳур бўлган ва «Renault» компанияси билан узоқ вақтдан буён ҳамкорлик қилиб келаётган «Matra» фирмаси мутахассислари ясадилар.

ЮЛДУЗЛАР САМОДАН СЎЗЛАЙДИ (25 январдан-31 январгача)

ҲАМАЛ. Душанба ва шанбада сиз кутган учрашув. Сешанба кунини хайрли харид қиласиз. Чоршанбада ҳамёнингиз тўлади. Пайшанба ва жума сизга қувончли оғилар ҳақи этади. Дам олиш учун қулай кун - яқшанба.

САВР. Душанба кунини соғлигингизни авайлашингиз зарур. Сешанба ва чоршанбада қўпам асабийлашманг. Пайшанбада қувонасиз. Жумала харид қилдинг. Шанба кунини сиз учун қўпмаган бахт. Яқшанба дуслар дилрасида утади.

ЖАВЗО. Ҳафта боши сизга шодлик келтиради. Сешанба кунини ҳамкорлардан қўпнингиз тўлади. Чоршанбада соғлиқ, кайфиятингиз яхши эмас. Пайшанба кунини молиявий ишларингиз юришди. Жума кунини эса муҳим ишларга қўл урмай. Шанбада сиз кутган учрашув. Яқшанба ижодкорлар кунини.

САРАТОН. Душанба кунини дуслар билан дийдорлашасиз. Сешанба хайрли кун. Чоршанбада айланиб қолманг. Жума зиддиятли утади. Шанбада ишларингиз юришмаса ҳафта бўлманг. Яқшанба ҳаммаси кўнгилағилек.

АСАД. Ҳафта сиз кутган янгиликлар билан бошланади. Сешанба ҳамкорлар учрашгани кун. Чоршанбада соғлигингизни ўйланг. Пайшанба кунини ҳамёнингизга пул

БАЛИҚ ИНФАРКТГА ҚАРШИ

Агар эркаклар ҳафтада бир кун тушликда балиқ таомлари тановвул қилса, инфаркт қасаллигига икки марта камроқ чалинар экан. Америка олимлари эркаклар ўртасидаги юрак-қон хасталиклари пайдо бўлиш сабабларини ўрганиш мақсадида 40 ёшдан 84 ёшгача бўлган 20 минг нафар эркакларни текшириб, шундай хулосага келишди.

ОВҚАТДАН КЕЙИН... УХЛАНГ!

Хитойликлар тушдада сўнг ишчиларнинг озгина мизғиб олишлари учун вақт ажратиш лозим деб ҳисоблайди. Ҳатто ишхонада озгина мудат ухлаш зарурлиги қўқунда ҳам белгилаб берилган. Мизғиб олиш соғлиққа фойдалигидан ташқари меҳнат унумдорлигини ҳам оширади. Хитойликлар яхши ишлаш, кайфиятини ҳафтада учун тушликдан сўнг камида 2 минут, тузғи билан 30 минут мизғиб олишаркан.

XXI АСРДА ҲАЁТ ҚАНДАЙ КЕЧАДИ

Энг аввало, Ернинг иқлими ўзгараркан. Олимлар фикрича, 2030 йилга келиб, Австралиянинг асосий қисмида ҳарорат 2 даража исийди, ёгин-сочин ҳозиргига нисбатан 10 фоиз қўпаяди.

Дунё океанлари сатҳи 2030 йилга бориб 40 сантиметрга, аср охирида эса 1,2 метрга ўсиши тахмин қилинмоқда. 2002 йилда дунёда азон миқдори кама-яди, оқибатда ультрабинафша радиацияси кескин қўпайиши мумкин.

2100 йилга келиб, инсон саломатлигини муҳофаза этишда "робот жарроҳ"лар хизматидан фойдаланилади. Тугмача шаклида дори бўлади. Бемор уни ютади. Сўнг бошқарув пульта воситасида "тузма" дорининг ҳаракати бошқарилиб, хаста вужуддаги оғриқ азода жарроҳлик операцияси қилинади. Яқинда олимлар шундай ажойиб соат ихтиро этишдики, у аниқ вақтни кўрсатишдан ташқари буюм эгасининг саломатлиги қандай эканлигини ҳам яққол кўрсатиб туради.

ШВАРЦНЕГГЕР ҲАМ ҚЎРҚАР ЭКАН

Арнольд Шварцнеггернинг саломатлиги ҳам гийбатчиларга гап бўлди. Элик ёшли бу машҳур артист икки йилдан буён бирорта ҳам фильмда ўйналмапти. Чунки у инфаркт бўлишдан қўрқди. Утган йили унинг юрагига жарроҳлар тиг теккизган эди. Шундан сўнг у анча соғайиб қолган бўлса-да, асабийликлардан сал нари яшагиси келяпти. У ўзини ортиқча зўриқтирмаслик учун хусусий ресторани даромадига ҳам эътибор бермай қўйди. Арнольд рўзгорини юритиш тибол беглик барча юмушларни хотини Марияга ташлаб қўйибди.

КИНОЧИГА ТАЛАБЛАР

- Қилган хатоси туфайли ўз вазифасидан олинган амалдорнинг талабига биноан: "Иван Васильевич ўз касбини ўзгартиради".
- Беморнинг оғриётган жойи қолиб, бошқа жойини операция қилиб қўйган жарроҳлар талабига биноан: "Операция - Ё!".
- Уйига ўғри тушиб, мол-мулкни супуриб чиқиб кетган тижоратчилар талабига биноан: "Бойлар ҳам йиғлайди".
- Хотини йўқ ароқхўрлар талабига биноан: "Сенинг хотининг, менинг хотиним".
- Иккита хотини бор эркаклар талабига биноан: "Икки томонлама зарба".
- Хариддорларнинг ҳақидан уриб қолувчи сотувчилар талабига биноан: "Қўзларим йўлингда".
- Трактор ҳайдовчи эркаклар талабига биноан: "Темир эркак".
- Зобит (офицер)лар талабига биноан: "Бомба".
- Овчилар талабига биноан: "Севги ва ўқ".
- Узоқ умр кўрмоқчи бўлганлар талабига биноан: "Санта-Барбара".

Хуришдбек РЎЗИЕВ тайёрлади

МОТОРОЛЛЕР 2000 ЙИЛДА ВУДИОДА КЕЛАДИ

1997 йил Франкфурт шаҳрида бўлиб утган салонда BMW ўзининг томли "С1" концептуал мотороллерини намойиш этган эди. Икки йилдан сўнг ушбу скутер дилерлар саломида пайдо бўлади. Мотороллер 125 куб см ҳажмдаги бир цилиндрли турт тактли мотор билан жиҳозланади. Баварияликларнинг таъкидлашича, рақамли бошқариш системаси ва уч компонентли нейтрализатори бўлган бу мотор, ўз тоифасидаги бошқа моторлардан экологик жиҳатдан нихоятда зарарсизлиги билан ажралиб туради. Ҳайдовчини ураб турган "панжара" туфайли "С1" мотороллери хавфсизлик даражасига қўра, компакт энгил автомобилдан сира қолишмайди.

КАЙФИЯТЧИ ЎЗИНГИЗСИЗ

Кўпинча автомобиль эгалари шаҳар ташқарисига чиққанларида радиоприёмникнинг радиотўлқин қабул қилиш масофасини ва сифатини ошириш учун бир учи антеннага уланиб, бошқаси яқин-атрофдаги дарахт ёки бутага ташланадиган симдан фойдаланадилар. Бироқ бошқа самаралироқ усул ҳам бор. Фақат аввалдан икки учига "тим-соҳ" типидagi қисқичлар урнатилган, изоляцияланган 1,2-1,5 м узунликдаги ҳар қандай симни тайёрлаб қўйиш керак бўлади. Дам олгани чиққанингизда симнинг бир учини автомобиль антеннасига (ҳатто уни чиқармасдан туриб), иккинчисини эса машина ёнидаги ерга санчилган ҳар қандай металл стерженга, лоақал отворткага уласангиз бўлди.

тушати. Жума ижодкорлар кунини. Шанбада ҳафтарчиликка пул қўйманг. Яқшанбада зиддиятли вазият содир бўлади.

СУНБУЛА. Душанбада сизга севиғи изҳор қилишди. Сешанба ва жума кунлари хурсанд бўласиз. Чоршанбада молиявий аҳволингиз яхшиланади. Шанба кунини спорт билан шуғулланг. Яқшанбада яхши харид қиласиз.

МЕЗОН. Душанба ва яқшанба кунлари узоқдан хушхабар элтиасиз. Сешанбада молиявий ишларингиз юришди. Чоршанбада соғлиқ, кайфиятингиз яхши эмас. Пайшанба кунини атрофдагилар билан хушмуомала бўлиб гаплашинг. Жумала ишларингиз яхши. Шанбада сирли учрашув.

АКРАБ. Душанбада ноҳуш кайфиятда бўласиз. Чоршанба кунини ишлар «о'кей». Пайшанбада хурсандчилик оғилари сиз билан. Жумала ҳамкорлар учрашувини. Яқшанбада тижод қилдинг.

ҚАВС. Душанба зиддиятли ўтса-да, сешанба кунини қувонасиз. Чоршанба ва шанбада хушхуш кайфиятда бўласиз. Пайшанбада соғлигингиз безовта қилади. Жумала сизни ишқий саргушафт кутяпти. Яқшанбада асабни асранг.

ЖАДИ. Ҳафтанинг биринчи ва сўнги кунларида хурсанд бўласиз. Сешанба зиддиятли утади. Чоршанбада соғлигингизни уланг. Пайшанба кунини юрагингиз сиқилмасин. Жумала сиз антаганингиздек бўлади. Шанбада айланиб қолманг.

ДАТВ. Душанбадан хушхабар кутинг. Сешанба ва яқшанба кунини кўнглингизга пул тушати. Чоршанбада қўпма сиқилманг. Пайшанба ишқий оғиларга сабаб бўлади. Жума кунини ҳамкорлар учрашувини. Шанбада соғлигингизни ўланг.

ХУТ. Душанба, пайшанба ва шанба кунлари асабдорнинг анча зарчалангани сезилсиз. Чоршанба зиддиятли кун. Жумала хушхабар кутинг. Яқшанбада соғлиқ учун қантурганнингиз маъқул.

Муассис:
ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАРИНИНГ «КАМОПОТ» ЖАМҒАРМАСИ

Бош муҳаррир
Абдуқодир НИЁЗОВ
Навбатчи муҳаррир
Рўзибой ҲАМИДОВ

ТАҲРИРИЯТ:
Бош муҳаррир — 133-89-01
Қабулхона — 136-56-58
Хатлар бўлими — 133-79-69

МАНЗИЛИМИЗ:
100003 Тошкент Матбуотчилар кўчаси, 32-ўй
Тахририятга юборилган материаллар қайтарилмайдиган.
Муаллифлар фикри тахририят нуктаи назаридан фойдаланиши мумкин.